

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ ЧАСТИНИ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Сергій Анатолійович ПОДОЛЯКА,

*кандидат юридичних наук,
здобувач МАУП*

До відповідних адміністративно-правових норм як елементу механізму правового регулювання відносяться положення законів та прийнятих на їх основі інших нормативно-правових актів, останні з яких можуть одночасно бути і нормою, з якою пов'язується адміністративно-правове регулювання і відповідним наступним елементом, у якому реалізуються положення первинної норми. Найбільш важливими актами, які становлять основу норм спрямованих на адміністративно-правове регулювання протидії корупції в органах прокуратури є Конституція України, Закон України «Про прокуратуру» [1] та Закон України «Про запобігання корупції» [2]. Не менш важливу нормативно-правову роль відіграють внутрішні акти органів прокуратури, які також можуть мати характер нормативності. Найвищими у відповідній ієрархії внутрішніх актів є накази Генерального прокурора України. Окремо серед внутрішніх актів в Генеральній прокуратурі за предметом відання слід навести антикорупційні програми, що приймаються на основі Закону України «Про запобігання корупції» [2]. Останні з огляду на важливість прокуратури України у правоохоронній системі тісно взаємопов'язані із загальнодержавною антикорупційною Стратегією та Програмою щодо їх виконання [3; 4].

Наступним елементом, який наявний на другому етапі механізму протидії корупції в органах прокуратури України є акти реалізації норм адміністративного права. Останні можуть мати різну правову природу, отже у цьому контексті ключовим для їх розрізнення є те, чи останні розглядаються як первинна норма, чи як така, що прийнята на виконання інших положень вищої юридичної сили (акти право реалізації).

Для більш детально праворозуміння усієї сукупності актів право реалізації слід навести приклади класифікацій відповідних актів.

Найбільш повною є класифікації дослідника П. О. Угровецького, який захистив дисертацію, предметом якої було дослідження актів органів прокуратури. Науковець зазначає, що адміністративні акти органів прокуратури слід класифікувати за конкретними критеріями, а саме: 1) залежно від компетенції органів прокуратури (нормативні, індивідуальні, договірні, останні з яких поділяються на координаційні адміністративні договори, міждержавного та міжвідомчого характеру); 2) залежно від функції органів прокуратури (регулятивні та охоронні); 3) залежно від спрямованості діяльності органів прокуратури (у сфері соціального захисту інвалідів, неповнолітніх; у сфері оплати праці; у сфері охорони здоров'я; у сфері адміністрування податків; у сфері енергозбереження; у сфері додержання вимог бюджетного, регуляторного, митного, банківського, природоохоронного законодавства; у сферах зовнішньоекономічної та інвестиційної діяльності; у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом); 4) залежно від суб'єкта прийняття (ті, які приймаються Генеральним прокурором України, заступниками Генерального прокурора України, керівниками структурних підрозділів, прокурорами (помічниками прокурорів), ті, які приймаються спільно з іншими правоохоронними органами); 5) залежно від наслідків для адресата (позитивні та негативні); 6) за напрямками впливу (зовнішньоорганізаційні та внутрішньоорганізаційні); 7) за формою тільки письмові (не погоджуємось із наведеною позицією); 8) за назвою (накази, розпорядження, постанови, подання, вказівки, інструкції, доручення, договори, припис, протест). При цьому, за основу для подальшої класифікації та дослідження видів актів органів прокуратури було взято критерій напрямів діяльності органів прокуратури. Основним критерієм класифікації адміністративних актів органів, розділивши усі акти на внутрішньо організаційний та зовнішньо організаційний [5, с. 173].

У подальшому дослідник П. О. Угровецький розкриває три групи актів зовнішньої діяльності: 1) адміністративні акти, які приймаються при виявленні порушень закону, причин порушень та умов, що їм сприяють (наприклад, акти, які приймаються в ході розгляду заяв, скарг про порушення прав громадян та юридичних осіб); 2) адміністративні акти, які спрямовані на усунення порушень закону, причин та умов, що їм сприяють (подання або протест на рішення місцевих рад залежно від характеру порушень; приписи про усунення очевидних порушень закону); 3) адміністративні акти, які приймаються у випадках притягнення порушників закону до адміністративної або дисциплінарної відповідальності [5, с. 170]. Слід звернути увагу, що в міру змін законодавства у частині обмеження повноважень органів прокуратури України окремі положення втратили актуальність. Однак розглядаючи механізм адміністративно-правового регулювання протидії корупції, основна суть актів реалізації полягає зовнішнього напряму протидії корупції в органах прокуратури в Україні полягає у реалізації функцій органів прокуратури, організація й управління якими обслуговується актами й інститутами адміністративного права.

У подальшому П.О. Угровецький серед актів, якими реалізується внутрішньо організаційна діяльності органів прокуратури України виділяв зокрема адміністративні акти органів прокуратури, які регулюють управлінські процедури під час проходження державної служби в органах прокуратури, зокрема прийняття на державну службу; стажування; оцінювання службової діяльності прокурорсько-слідчих працівників; роботу з особами, зарахованими до кадрового резерву; проведення конкурсу на заміщення вакантних посад; проведення службової перевірки (розслідування); професійну підготовку прокурорсько-слідчих працівників; процедури застосування заохочень та дисциплінарних стягнень [6, с. 128]. Хоча предметом адміністративно-правового впливу за допомогою відповідних актів право реалізації в органах прокуратури прямо не визначена протидія корупції, однак їх належна організація матиме зокрема й антикорупційний напрям, оскільки

більшість сфер внутрішньовідомчої й зовнішньої діяльності органів прокуратури так чи інакше пов'язані із протидією корупції в органах прокуратури України.

У подальшому за допомогою норм та актів їх реалізації положення законодавства чи підзаконних актів органів прокуратури України проявляються у відповідних правовідносин, які реалізуються прокурорами в окресленій нами сфері. Останні можна вважати елементом, який відноситься до третього етапу реалізації механізму адміністративно-правового регулювання протидії корупції в органах прокуратури.

Четвертим та останнім елементом механізму адміністративно-правового регулювання протидії корупції в органах прокуратури України є засоби адміністративного примусу та юридичної відповідальності, які були нами у загальному охарактеризовані вище. Останні вважаємо у достатній мірі були розкритими в інших дослідженнях адміністративного права, що усуває доцільність детального аналізу даної категорії

Враховуючи все вищенаведене, зазначимо, що складовими частинами механізму адміністративно-правового регулювання протидії корупції в органах прокуратури України з урахуванням відповідних стадій є:

1) на першій стадії – адміністративно-правові норми та юридичні факти, які впливають із гіпотези останніх, з якими пов'язаний предмет правового регулювання такої норми;

2) на другій стадії – є акти реалізації норм адміністративного права;

3) на третій стадії – адміністративні правовідносини;

4) на четвертій субсидіарній стадії – засоби адміністративного примусу та юридичної відповідальності.

З урахуванням характеристики усіх складових елементів механізму адміністративно-правового регулювання протидії корупції в органах прокуратури України, можемо зазначити, що у подальшому актуальним є більш детальний аналіз актів реалізації норм адміністративного права як елементу такого механізму.

Список використаних джерел:

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. №1697-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. - № 2-3. - ст.12.

2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. №1700-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. - № 49. - ст.2056.

3. Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015-2017 роки: Постанова КМУ від 29.04.2015 р. №265 // Урядовий кур'єр. – від 13.05.2015 р. - № 83.

4. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки: Закон України від 14.10.2014 р. №1699-VII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. - № 46. - ст.2047.

5. Угровецький П. О. Адміністративні акти органів прокуратури [Текст] : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Угровецький Павло Олегович ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2011. – 195 с.

6. Угровецький П. О. Адміністративні акти, які приймаються при здійсненні внутрішньоорганізаційної діяльності органами прокуратури/ П.О. Угровецький //Право і Безпека. - 2010. - № 4. - С. 127-131.